

Felsőfokú könnyűipari képzés

Endrédy Ildikó, Farkasné Kóka Zsuzsanna
(Budapesti Műszaki Főiskola)

A Budapesti Műszaki Főiskolán folyó nyomda- és médiaipari, papír- és csomagolóstechnológus képzés kezdete

Az 1960-as években bekövetkezett ipari fel lendülés a szakemberképzésben is megkövetelte a felsőfokú szint létrehozását. A technikumok szakközépiskolává alakultak, és sorra létesültek a felsőfokú technikumok.

A magyar könnyűipar első önálló felsőoktatási intézményét, a Felsőfokú Könnyűipari Technikumot a 12/1962 sz. rendeletével alapította a Kormány, bár már 1947-ben is létrejött és öt éven át működött is az Állami Műszaki Főiskola, mely öt könnyűipari szakon, szakérettségi után esti tagozaton képzett üzemmérnököket. A **Papír- és nyomdaipari szakot** dr. Vámos György vezette.

1951-ben felmerült egy önálló könnyűipari műszaki egyetem létesítésnek gondolata, de az 1953 júniusában bekövetkezett politikai változások a felsőoktatásban is jelentős átalakulásokat eredményeztek, így ez nem valósult meg.

A **Felsőfokú Könnyűipari Technikum** első tanévét 1962. október 30-án nyitották meg. Az oktatás 1962. november 2-án 25 bőr-feldolgozóipari és 39 ruhaipari esti tagozatos hallgatóval indult. Az intézmény igazgatásával Szalay Dezső textilmérnököt bízták meg.

1962 őszén még csak óraadókkal, az 1963/64-es tanév pedig már alapító tanestülettel indult az oktatás nappali és esti tagozaton.

Szalay Dezső intézetigazgató mellett az alapító tanárok: dr. Beke János, dr. Homonnay György, Lukács Ottó, dr. Scharnitzky Viktor és Schuller Gábor voltak. 1963 őszén a nappali tagozatos ruha- és bőripari szak mellett esti tagozaton megindult a képzés **nyomda- és papír- ipari szakokon**.

A szakok folyamatos indításával a hallgatói létszám gyorsan növekedett, mellyel együtt növelni kellett a főállású oktatók számát is. Olyan neves szakemberek kapcsolódtak a képzésbe, mint Beck Tamásné dr., dr. Benyák Ferenc, dr. Bertalan Gábor,

Buzás Ferenc, dr. Elbert Árpádné, dr. Erdélyi József, dr. Gara Miklós, dr. Ivitz Rudolf, Loránt László, dr. Németh Endre, dr. Schmalz József, dr. Schulz Péter. Egyre többen kerültek át a technikumokból, illetve szakközépiskolákból, így Balogh Tiborné, dr. Bódi Béla és Kátai István.

Megalakultak az alaptárgyi- és a szaktan- székek. Az első tanszékvezetők: dr. Homonnay György (Gépészeti Tanszék), dr. Scharnitzky Viktor (Matematika Tanszék), Schuller Gábor (Marxizmus-Leninizmus Tanszék), dr. Beke János (Bőrtechnológiai Tanszék), dr. Gara Miklós (Nyomdaipari Tanszék), dr. Erdélyi József (Papír- ipari Tanszék), dr. Németh Endre (Ruhaipari Tanszék), dr. Schmalz József (Textiltechnológiai Tanszék).

A szakmai gyakorlatok a KERMI-ben, kutatóintézeti laboratóriumokban és számos külső cégnél folytak.

A Felsőfokú Könnyűipari Technikum a tanulók önálló kollégiumi elhelyezéséről nem tudott gondoskodni, ezért különböző középiskolai kollégiumok látták vendégül a diákokat.

A Technikum működése során bebizonyította életképességét. 1962 és 1972 között 729 felsőfokú szaktechnikus diplomát adtak ki.

Az új oktatási épület helyét Óbudán a Doberdó úton jelölték ki. A tervezést és a kivitelezést az Általános Épülettervező Iroda és az ÉM. 43. sz. Építőipari Vállalata végezte. Az első tervek átriumos elrendezést mutattak. A költségvetési terv azonban már akkor is meghaladta a lehetőségeket. A dokumentációk áttervezésre kerültek, így nyerte el az épülettömb mai képét. Sajnos az eredeti tervhez képest a kollégiumi épület is szegényebb lett két emelettel.

1968 őszén a hallgatók, oktatók, dolgozók, a szomszédos Than Károly Technikum diákjai és tanárai megkezdtek a Doberdó úti telek rendezését, mely akkor egy elhagyatott, elhanyagolt temető volt. Az oktatók és a hallgatók 6 000 óra társadalmi munkával járultak hozzá az építkezéshez.

A tanulmányi és a kollégiumi épületkomplexum hivatalos átadására 1973. október 1-jén került sor.

Endrédi Ildikó

A KÖNNYŰIPARI MŰSZAKI FŐISKOLA MEGALAPÍTÁSA, 1972

A 70-es években erőteljesen növekedett a könnyűipari termékek iránti mennyiségi és minőségi igény.

A Könnyűipari Műszaki Főiskola alapításáról a Magyar

Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1972. 16. számú törvényerejű rendeletével döntött. Az alapítólevél értelmében nappali tagozatán három, esti, levelező tagozatán négy év volt a tanulmányi idő. A tanulmányokat követő sikeres államvizsgát tett hallgatók végzettségük szakirányát feltüntetető üzemmérnöki oklevelet kaptak.

Az üzemmérnökök képzése a bőrfeldolgozó-, a nyomda-, a ruhaipari-, és a textiltechnológiai szakon kezdődött meg.

A főiskola első főigazgatója dr. Vámos György főiskolai tanár, a műszaki tudományok kandidátusa volt. A Főiskola személyi állománya a Felsőfokú Könnyűipari Technikum munkatársaira épült. A hallgatói létszám növekedése jelentős dolgozói létszámnövekedéssel járt. 1981-ben a főiskolán már 89 oktató és 32 tanszéki mérnök dolgozott. A hallgatói létszám az 1972-es 556 főről 1976-ra 1184 főre növekedett, majd 1981-re 837 főre csökkent, de még így is másfélszerese volt az 1972. évinek.

A főiskolán a 70-es évek elején alakultak ki azok a személyi és tárgyi feltételek, amelyek lehetővé tették a tudományos kutatások megkezdését. A főiskolán elsősorban alkalmazott kutatómunka végzésére nyílt lehetőség. A jogszabályok azt is lehetővé tették, hogy a főiskola vállalatokkal együttműködve konkrét szerződéses munkák keretében kutatási feladatokat lásson el.

A Könnyűipari Műszaki Főiskola egy speciális helyzetben lévő felsőoktatási intézmény volt, amely a könnyűipar számára képzett műszaki végzettségű szakembereket, mérnököket, műszaki menedzsereket. Egyediségét, ezzel egyben különlegességét jelentette ennek az intézménynek a

mérnöki általános alapismeretek szakmaspecifikus környezetben való oktatása. **A képzési szakterületek a textil-, a ruha-, a bőr-, a papír és csomagoló-, valamint a nyomdaiparra terjedtek ki.** E területeken kívül a vállalkozások irányítására alkalmas általános tudással bíró menedzserek képzése is folyt.

Az intézmény speciális helyzetét a sokszínűség, az ipari igényekhez való rugalmas alkalmazkodóképesség, az egymást kiegészítő szakterületeken való helytállás jellemezte. A képzési célok között a szakmai hitvallásra nevelés, az általános problémaérzékeny és problémamegoldásra koncentráló szemléletmód közvetítése szerepelt.

1990-től a magyar gazdasági változásokhoz igazodó könnyűipari felsőoktatást kellett létrehozni. Az iparon belül jól érzékelhető szerkezeti változások következtek be, amelyek a könnyűipari ágazatokban is éreztették hatásukat. Ezt a korszakot jellemezte a nagyvállatok felbomlása, a kis- és középüzemek létrejötte, a jól menő vállalkozások és vegyesvállalatok kialakulása. Mindez kihatott a szakemberigényekre, egy-egy iparág területén szükséges létszámon túlmenően a képzettségi szintre és összetételre.

A főiskola ekkor megfogalmazott célkitűzése az volt, hogy:

- elsősorban a könnyűipar részére az ipari igényekhez igazodó szakmai tudással, vezetői ismeretekkel rendelkező mérnököt képezzen,
- a képzés során a hallgatókat felkészítse a felvevő ipar termelési folyamataiban való feladatvégzésre, irányításra, a technikai-technológiai fejlődés követésére, a kutató-fejlesztő tevékenységben való részvételre,
- a végzett szakemberek számára a szakirányú továbbképzés feltételeit biztosítsa,
- azokon a szakterületeken, melyeken a főiskola oktatási tevékenységet végez, magas színvonalú kutatás folyjon,
- a képzési rendet folyamatosan fejlessze a piaci igényekhez alkalmazkodó rugalmas képzés kialakítása és fenntartása érdekében,
- a képzés feladatait jól felkészült, kiemelkedő szakmai tudású, hazai és nemzetközi szinten elismert oktatógárdával lássa el.

Az új oktatási rendszer lényeges eleme az oktatás szabadság-összetevőinek, rugalmasságának növelése a szakirány-választás és a tanrend területén, miközben tartalmi szempontból egy kötelező törzsanyag elsajátítását biztosítja.

Nyomdaipari Tanszék

Magyarországon felsőfokú nyomdaipari képzés egyedül intézményünkben folyt és folyik a mai napig.

A tanszék vezetését *dr. Schulz Péter* vette át *Gara* professzor nyugdíjazását követően.

Két ágazaton tanítottuk a hallgatókat. A formakészítő ágazat tananyaga felölelte azokat a szakmai ismereteket, amelyeket a különféle formakészítési technológiák során alkalmaznak, valamint ezek anyagait, gépi berendezéseit, technológiai műveleteit.

A nyomtató ágazat keretében az akkori három fő nyomtatási eljárással: a magas-, az ofset- és mélynyomtató eljárással, továbbá a könyvkötészet technológiájával és gépi berendezéseivel foglalkoztak a hallgatók.

A tanszék nem zárta ki a szakra történő felvételnél azokat a hallgatókat, akiknek nem volt nyomdaipari előképzettsége. Azok a hallgatók, akik középiskolai tanulmányaik után jelentkeztek a nyomdaipari szakra, az úgynevezett előgyakorlatok, a műhelygyakorlatok és a nyári termelési gyakorlatok során szerezték meg az alapvető szakismereteket a választott szakterületen. Az elmélethez kapcsolódó gyakorlati foglalkozásokon a hallgatók olyan technológiai ismeretekre tettek szert, amelyek birtokában igazán vezető szakembereivé válhattak és váltak a nyomdaipar egyes területeinek.

A MTE SZ Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület keretében igen aktív tudományos és ismeretterjesztő munka folyt, amelyben *dr. Vámos György* és a tanszék, *dr. Gara Miklós* vezetésével igen jelentős részt vállalt.

A Nyomdaipari Tanszék a Moszkvai Nyomdaipari Egyetemmel, a Varsói Műszaki Egyetem Nyomdaipari Tanszékével, valamint a Lipcsei Mérnök Főiskolával folyamatos és szoros együttműködést dolgozott ki. Ennek keretében mind a hallgatók, mind az oktatók rendszeres cseréjére és kutatási együttműködésre került sor.

Ebben az időszakban nyomógépek üzembe helyezésére, valamint egy korszerű nyomdaipari reprodukciós fényképezési laboratórium kialakítására került sor. A jó nemzetközi kapcsolatok eredményeként egy elektronikus képfeldolgozó rendszert kapott ajándékba a tanszék.

A Nyomdaipari Tanszék szoros kapcsolatot tartott fenn a hazai nyomdaiparral. Az akkori kiemelt nagyvállalatok biztosították a gyakorlati oktatás hátterét, az új technikák, technológiák megismertetését a hallgatóknak. Erre az időre tehető a nyomdaipari szaküzem-mérnök-képzés beindítása, mely képzési formában két évfolyam nyert diplomát.

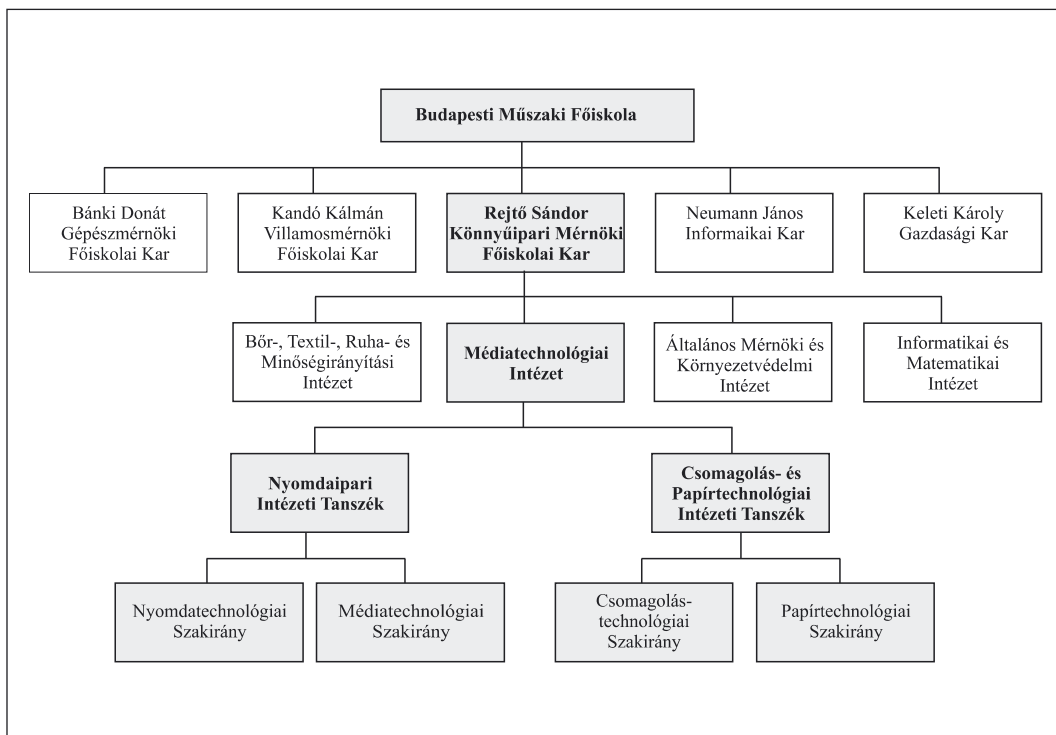
A tanszéken hat egyetemi doktori disszertáció készült, amelyek sikeres megvédésére is sor került.

BUDAPESTI MŰSZAKI FŐISKOLA, 2000

A felsőoktatási intézményhálózat átalakításáról szóló 1999. évi LIII. törvény értelmében a Bánki Donát Műszaki Főiskola, a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola és a Könnyűipari Műszaki Főiskola összevonásával létrejött új, jogutód intézmény 2000. január 1-től a Budapesti Műszaki Főiskola (BMF), melyen belül a Könnyűipari Műszaki Főiskola „jogutódja”: Rejtő Sándor Könnyűipari Mérnök Főiskolai Kar (**1. ábra**). A Budapesti Műszaki Főiskola első rektorának a *Dr. Erdélyi Józsefet* választották, a Könnyűipari Műszaki Főiskola korábbi vezetőjét.

Karunk névadója *Rejtő Sándor*; eredetileg **Haltenberger** (1853–1928): gépészmérnök, egyetemi tanár, az MTA tagja (1913). A mechanikai technológia (különösen a papír- és textilipari technológia), az anyagvizsgálat, a metallográfia terén úttörő s külföldön is elismert munkát végzett. Létrehozta a Magyar Anyagvizsgálók Egyesületét. Több anyagvizsgálói eljárás és műszer viseli a nevét. Fő műve: Az elméleti mechanikai technológia alapelvei... (I-IV., 1915–23).

A Rejtő Sándor Karon belül megalakult a **Médiatechnológiai Intézet** *Dr. Erdélyi József* vezetésével és ezen belül a korábbi nyomdaipari és papíripari tanszéki struktúra gyakorlatilag változatlan maradt [**1**]. 2004-től *Erdélyi* professzor úr – sajnálatos váratlan haláláig – vezette a Kart és Intézetünket.

1. ábra A Budapesti Műszaki Főiskola szervezeti felépítése

Jelenleg a BMF rektora *Dr. Rudas Imre*, a Rejtő Sándor Könnyűipari Mérnöki Főiskolai Kar főigazgatója *Dr. Patkó István*, a Médiatechnológiai Intézet vezetője *Dr. Endrédy Ildikó*. A Csomagolás- és Papírtechnológiai Intézeti Tanszéket *Borbély Endréné dr.* vezeti.

A Médiatechnológia Intézet része a **Csomagolás- és Papírtechnológiai Tanszék**, amely szintén a Könnyűipari Műszaki Főiskola alapító tanszékeként kezdte meg működését 1972-ben. 1984-ig az oktatás csak a papírgyártó-feldolgozó ágazaton folyt és évente 10–15 papíripari üzem-mérnököt adtak az iparnak. Hallgatóik a papíripar számítógéppel vezérelt gépeit és a papírgyártó és feldolgozó technológiákat ismerhették meg tanulmányaik során, de készséget szereztek szervező és irányító tevékenység végzésére is [2]. Papíripari szakemberek felsőfokú képzése Magyarországon 1985-ig a Könnyűipari Műszaki Főiskola Papíripari Tanszékén kívül a BME Gépészmérnöki [3] és Vegyészmérnöki Karának Könnyűipari ágazatánál

[4] folyt. 1986-tól a Soproni Egyetemmel közösen megindítottuk az okleveles papíripari mérnökök képzését is.

Több külföldi országban önálló csomagolástechnológus képzés is folyt, ezek mintájára az ipari szakemberek által támasztott igények alapján 1985-ben megindítottuk a csomagolástechnológus ágazatot. Csomagolástechnológus mérnököket csak a főiskolán képeznek, más felsőoktatási intézményekben a csomagolástechnikának csak egyes területeit oktatják. A csomagolástechnológus mérnököknek a becsomagolandó termékek tulajdonságainak ismeretén kívül ismerniük kell az elosztási folyamatok során fellépő, kárt okozó tényezőket, e tényezők megfelelő csomagolással történő kiküszöbölésének lehetőségeit, a raktározási, szállítási és értékesítési formákat, valamint az alkalmazás, termékfelhasználás követelményeit.

1997-ben a tanszék neve átalakult Csomagolás- és Papírtechnológiai Tanszékké, mivel az

oktatás két szakirányon a papírgyártó-feldolgozó, és a csomagolótechnológus szakirányon folyik.

A tanszéknek a következő **külföldi oktatási intézményekkel van kapcsolata**, mely oktató-, illetve hallgatócserékkel valósul meg:

- Technische Universität Dresden (D)
- Instituto Superiore Per le Industrie Artistiche-Faenza (I),
- Helsinki University (SF)
- Technische Universität Graz
- Hochschule für Technik, Wirtschaft und Kultur Leipzig
- Technische Hochschule Berlin
- Hochschule für Druck und Medien.

Az oktatási infrastruktúra fejlődése az utóbbi években kismértékben felgyorsult, ezért a tanszék kialakított egy speciális műszerekkel felszerelt csomagolóanyag-vizsgáló laboratóriumot. Komoly fejlődést jelentett gyakorlati oktatásban a számítógépes tervezésre alkalmas tanszéki CAD laboratórium kialakítása, melyet 11 korszerű papíripari és csomagolóeszközök tervezésére alkalmas szoftverrel felszerelt számítógéppel hoztak létre. A Csomagolás- és Papírtechnológiai Tanszéken több területen folyik **kutató munka**, melyek közül a legfontosabbak a következők.

- Cellulóz kémiai módosítása korszerű papírok előállítására céljából
- Rostanyagok és papírok fajlagos felületének mérése monomolekuláris adszorpcióval
- Csomagolóanyagok transzfer tulajdonságainak vizsgálatai.

MI VÁLTOZOTT AZ INDULÁS ÓTA A NYOMDAIPARBAN?

A nyomdaipari termelés és értékesítés nagy változásokon ment keresztül az elmúlt évtizedekben. Az utóbbi években felgyorsult technikai fejlődés hatására – a számítástechnika és az informatika térhódításával – a nyomdaipar napjaink történelmének legnagyobb változását éli. A nagy gyakorlatot és szaktudást igénylő művészi- illetve kézműves szakmából a digitális információtechnológia világába való átmenet évei megváltoztatták

a nyomdaipar szerkezetét, új technológiák jöttek létre és működnek a hagyományos technológiákkal párhuzamosan. A technikai fejlődés hatására egyre több tevékenység kerül ki a szűken vett nyomdaipar kereteiből, egyre több tevékenységet végeznek olyan szakemberek vagy cégek, akik a nyomdaiparnak csak bizonyos részterületeivel vannak kapcsolatban.

A modern nyomdaipari technológia a tervezéstől a nyomtatásig többnyire digitális adatokkal dolgozik. Az előkészítés munkafolyamatai napjainkban digitális úton valósulnak meg. A kép- és szövegfeldolgozás elektronikus úton történik, a nyomóforma-készítés területén is egyre korszerűbb berendezések jelennek meg, a digitális formakészítés, a computer-to-plate és a computer-to-cylinder technológiák.

A digitális technika megjelenése a nyomógépek területén kétirányú. A digitális rendszerek egyrészt a nyomógépek automata, vezérlő- és szabályozórendszereinél, másrészt a digitális nyomtatási technológiák CTPrint és CTPress rendszereinél kerültek kifejlesztésre.

Az elmúlt évtized változásainak megfelelően a Nyomdaipari Tanszéken – a piacgazdaság igényeinek megfelelően – 1994-től a nyomdaiparban végbement változásokat követve – átdolgoztuk a tananyagainkat, és 2000-től újabb korszerűsítés után az alábbi két szakirányon folyik a képzés:

- médiatechnológia,
- nyomdaipari.

Médiatechnológia szakirány

Az itt végzett mérnökök feladata a hagyományos és elektronikus nyomdaipari termékek tervezése, szerkesztése, a nyomtatott és a digitális médiatermékek elkészítése lesz. Elsősorban a nyomdai előkészítés (kiadványszerkesztés, képszöveg feldolgozás), a média és a marketing különböző területeire képezünk műszaki szakembereket.

Nyomdaipari szakirány

A nyomdaipari szakirányon folyó képzés a hagyományos és a digitális formakészítési, nyomtatási és kötetzeti technológiák megismerését teszi lehetővé. A végzett hallgatók a nyomda-

iparban, a médiában- és különböző marketing-területeken tudják ismereteiket hasznosítani.

Jelenleg a tanszék Nyomda- és Médiatechnológia szakirányon indít képzést. A gyors technikai változás eredményeként a tanszék berendezéseinek fejlesztése is szükségessé vált. Kialakításra került egy korszerű kép- és szövegfeldolgozó, valamint egy mérés-technikai laboratórium, és az anyagismeret területén is több korszerű műszer beszerzése történt.

A tanszéknek hagyományosan jó kapcsolata van a **hazai nyomdaipar közép- és nagyvállalataival**, valamint a külföldi beszállító cégek hazai képviselőivel és a nyomdaipar szakmai szervezeteivel, akik korszerű berendezések, gépek üzem közbeni működésének bemutatásával, valamint színvonalas szakmai előadásokkal segítik az oktatást.

A tanszék kiemelkedő **nemzetközi kapcsolatokkal** rendelkezik, 15 európai nyomdaipari **felsőoktatási intézménnyel van kapcsolatban**.

A Tanszék nemzetközi kapcsolatai:

- Artevelde Hogeschool Gent (Belgium)
- Copenhagen Grafic Arts Institute (Dánia)
- FH Stuttgart (Németország)
- HTWK Leipzig (Németország)
- Bergische Universität Wuppertal (Németország)
- London College of Printing (Nagy-Britannia)
- EVTEK Espoo (Finnország)
- Université Nancy 2/IUT (Franciaország)
- TE I of Athens (Görögország)
- Hogeschool Brabant (Hollandia)
- Warsaw University of Technology (Lengyelország)
- EIVD Lausanne (Svájc)
- Instituto Politécnico de Tomar (Portugália)
- University of Ljubljana (Szlovénia)

A **tanszék kutatási** munkája szakdolgozatok témavezetése és publikációk, valamint TDK dolgozatok szintjén valósul meg elsősorban. Kiemelt kutatási területeink: a digitális nyomtatás, a nyomópapírok felületi tulajdonságainak vizsgálata a digitális nyomtatás követelményeinek figyelembe vételével, a korszerű reprodukciós feldolgozás összehangolását elősegítő ellenőrző és szabályozó tesztrendszer kidolgozása, a hazai nyomdaipar

korszerű technológiai rendszereinek összehangolását, a minőség stabilizálását elősegítő ellenőrző és szabályozó tesztrendszer kidolgozása, valamint a nyomdaipari színmérés.

A Tanszék tudományos munkái

– COST E32 akcióban való részvétel: Characterisation of paper surfaces for improved printing grades

– International Master of Print and Media Technology EU-projektben való részvétel

– Magyar- Szlovén Kormányközi Tudományos és Technológiai projekt: Nyomatminőség vizsgálata egészségügyi és higiéniai termékeknél.

A tanszék a Xerox céggel rendezett **közös konferenciát** „Új fejlesztések a digitális nyomtatás területén”, és a Gretag-Macbeth svájci-amerikai műszergyártó céggel „Színmérés a nyomdaiparban” címmel.

Főiskolai jegyzetek készültek a Színtan és színmérés, a Nyomdaipari anyagismeret tantárgyakhoz.

A tanszék közreműködésével ez év augusztusában nyári egyetem került megrendezésre European Digital Media Management címmel hét európai partner intézmény oktatóinak és hallgatóinak a részvételével.

A LEGÚJABB VÁLTOZÁSOK A FŐISKOLA ÉLETÉBEN

2002-től beindítottuk a kétéves könnyűipari mérnökasszisztens képzést.

A Nyugat-Magyarországi Egyetemen folytatott az együttműködésünk a könnyűipari mérnök-képzésben [5].

Az újabb nagy változások 2005-tel következtek, amikor a Budapesti Műszaki Főiskola minden karán elfogadásra és bevezetésre kerültek az EU-kompatibilis BsC tantervek [6].

Irodalom

[1] *Borbély Endréné*: Bemutatkozik a Rejtő Sándor Könnyűipari Mérnöki Főiskolai Kar Médiatechnológiai Intézete Papíripar XLVII (1) 35 (2003)

[2] *Borbély Endréné*: Fiatal Diplomások Fóruma
Papíripar XLIX (2) 77-82 (2005)

[3] A papírtechnológus mérnökképzés a Budapesti Műszaki Egyetemen
Papíripar VII (1) 37 (1963)

[4] A BME Vegyész-mérnöki Karán végzett hallgatók bemutatkozása
Papíripar XXIX (6) 217 (1985)

[5] *Polyánszky Éva*: A felsőfokú könnyűipari képzés hazai megújítása

Papíripar XLVIII (4) 167-170 (2004)

[6] *Koczor Zoltán*: Lesz-e felsőoktatás a papír-, csomagoló- és nyomdaipar sikeres működtetéséhez?

Papíripar XLIX (6) 239-241 (2005)

Az emberközpontú vállalati működéshez vezető út

Zsoldos Benő

Bevezetés

Taylor idejében az emberi munkát **a gép teljesítményéhez** mérték és ezt próbálták utánozni. Ezt az időszakot váltotta fel az kor-szak, amikor az emberi **elme kapacitását** tartották a munka mértékének.

Az 1960-as évektől kezdődően a kiválóság fontos összetevőjének a **személyiséget** tartották. Megszülettek az intelligencia tesztek, de észrevették, hogy ennek használatával sem sikerül kiválogatni a leendő jó teljesítményű munkaerőt.

Amikor az IQ tesztek eredménye és a szakmai sikeresség eredménye közötti korrelációt vizsgálták, arra jöttek rá, hogy a sikeres és a nem sikeres dolgozók közötti különbségben az IQ csak 25%-ban felelős. Amerikai cégek részére készült közel 300 tanulmány azt bizonyította, hogy a kiválóságot sokkal inkább az érzelmi kompetenciák, mint a kognitív képességek határozzák meg [1].

Elaine Fear [2], aki a HR angliai történetének szakaszait elemzi megállapítja, hogy a Homo sapiens egy komplex, érzésekkel és érzelmekkel teli lény. Nem kell feltételeznünk, hogy ez a komplexitás kívül marad a munkahelyeken. Az

emberek nem pusztán száraz logikájukkal és gépszerű munkára is képeses testi erejükkel vannak jelen a vállalatnál, mint ahogy ezt *Taylor* idejében feltételezték. Az érzelmek, a hangulatok, a félelmek, a közérzet, az egészség, a betegségek miatti fájdalmak ugyanúgy jelen vannak a munkahelyeken, mint a racionalitás, a logika, a fizikai erő. Az új mérce a megfelelő intellektuális képességet és a szakértelmet adottnak veszi, és ezek helyett olyan személyes tulajdonságokra helyezi a hangsúlyt, mint a kezdeményező-készség, az empátia, az alkalmazkodás és a meggyőzés képessége.

A TQM egyik alappillére az emberközpontúság, mivel annak a felismeréséről van szó, hogy ha egy cég nem törődik a dolgozók igényeivel, a munkatársak elidegenednek a szervezetektől, és a feladataikat éppen csak a minimálisan szükséges szinten látják el. Ilyen esetben a vezetők túlhangsúlyozzák a szervezet működésének gazdasági aspektusait. Miután pedig a nyereségnövelést sokkal fontosabbnak tartják, mint a munkatársak szükségleteit, ezért a költségcsökkentésre irányuló folyamatos erőfeszítéseiknek kedvezőtlen hatása lesz a dolgozók munkahelyi közérzetére.

Mivel a vállalati teljesítménynek a kíméletlen piaci verseny miatt különös jelentősége van, ezért a vállalatok vezetői minden lehetőséget megragadnak a nagyobb teljesítmény eléréséhez. Nem mindenki számára nyilvánvaló, hogy a teljesítmény pozitív összefüggésben van a munkahelyi légkörrel.